

Κοργιαλένειο Ιστορικό & Λαογραφικό Μουσείο Αργοστολίου

Το έκθεμα Αυγούστου 2021:

Για να μην ξεχνάμε...

Αύγουστος 1953-Αύγουστος 2021: 68 χρόνια έχουν περάσει από τους καταστροφικούς σεισμούς εκείνου του Αυγούστου που ισοπέδωσαν τα νησιά μας. Η ανάμνησή τους, όμως, παραμένει ζωντανή όχι μόνο σε όσους έζησαν τη φοβερή εκείνη φυσική καταστροφή αλλά και στους νεότερους που ακούνε τους παλιούς να αφηγούνται όσα τραγικά έζησαν και διαβάζουν το χρονικό του σεισμού ή περιεργάζονται φωτογραφίες...

Γι' αυτό για έκθεμα αυτού του μήνα, από τα εκθέματα του Κοργιαλενείου Μουσείου, διαλέξαμε έναν πίνακα ζωγραφικής –μαρτυρία για εκείνον τον εφιάλτη:

Ανδρέας Καλογηράς (πιθανότατα 1915-2004), *Η ώρα του σεισμού*, προ του 1970, ελαιογραφία σε καμβά, 62x134 εκ., δωρεά Ευαγγέλου Τυπάλδου-Μπασιά 1970, Α.Μ. 62.1970

Ο Ανδρέας Καλογηράς, αυτοδίδακτος (ναΐφ) Αργοστολιώτης ζωγράφος, αποτύπωσε την Πλατεία Βαλλιάνου τη στιγμή που σημειώθηκαν οι πρώτες δονήσεις και άρχισαν να καταρρέουν τα γύρω κτήρια. Οι άνθρωποι βγαίνουν από αυτά τρέχοντας και αναζητούν τη σωτηρία στην ευρύχωρη πλατεία. Στον ουρανό ήδη έχει ανεβεί το άσπρο σύννεφο από τη σκόνη των χαλασμάτων και ολοκληρώνει το εφιαλτικό σκηνικό. Πρόκειται για μια πανοραμική άποψη (*veduta*) ενός κεντρικού τομέα της πόλης. Η σύνθεση στηρίζεται στο λεπτομερές σχέδιο, αποτέλεσμα ενδελεχούς παρατήρησης, όπως συνηθίζουν οι αυτοδίδακτοι ζωγράφοι. Τα ψυχρά χρώματα υπογραμμίζουν εκείνη τη μεταβατική στιγμή που διέκοψε τη ροή της καθημερινότητας των ανθρώπων με πρωτοφανή τραγικότητα και χώρισε τον χρόνο σε προσεισμική και μετασεισμική εποχή. Τον πανικό των ανθρώπων, των οποίων δεν διακρίνονται τα πρόσωπα, τον μαντεύουμε μόνο από τις κινήσεις τους. Ο τρόμος και οι άλλες ψυχολογικές επιπτώσεις θα ακολουθήσουν... Αξίζει να διαβάσει κάθε Κεφαλονίτης τη διδακτορική διατριβή (Λωζάννη 1955) του αείμνηστου καθηγητή Ψυχιατρικής, Πέτρου Χαρτοκόλλη, *Η Ψυχολογία των Κεφαλλήνων κατά τους σεισμούς 1953*, μετ. από τα Γαλλικά, Βαρβάρα Αρ.

Κουνάδη, Αργοστόλι, Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών, 2017.

Ο Ανδρέας Καλογηράς υπογράφει το έργο του και σημειώνει την ημερομηνία 13/8/1953. Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ότι ακριβώς την επομένη της αποφράδας Τετάρτης, 12 Αυγούστου 1953, είχε τη δυνατότητα να στήσει καβαλέτο και να ζωγραφήσει. Δεν είναι, λοιπόν, χρονολόγηση του έργου αλλά μεταγενέστερη αναφορά στις ημέρες της «απρόβλεπτης και ψυχολογικά αδιανόητης» καταστροφής, και πιθανότατα εκ παραδρομής αντί 12/8/1953 έγραψε 13/8/1953. Ο Ανδρέας Καλογηράς, ναυτικός πράκτορας στο κύριο επάγγελμα, ήταν μια ενδιαφέρουσα περίπτωση αυτοδίδακτου(ναΐφ) ζωγράφου, ο οποίος προτιμάει την πανοραμική απεικόνιση και οι συνθέσεις του στηρίζονται στη λεπτομερή παρατήρηση και επεξεργασία των επί μέρους συνθετικών στοιχείων τους. Θα άξιζε να συγκεντρωθεί και να καταγραφεί το έργο του.

Οι σεισμοί, περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη φυσική καταστροφή, επηρεάζουν ψυχολογικά τους σεισμοπλήκτους, πολύ περισσότερο τους καλλιτέχνες, οι οποίοι είναι ευαίσθητοι δέκτες των ψυχολογικών κραδασμών και το σκηνικό των σεισμών τούς σημάδεψε τόσο, ώστε να αποφασίσουν να αποδώσουν με τον χρωστήρα τους κάτι από αυτά που έζησαν. Εκτός από τον Ανδρέα Καλογηρά, αναφέρω ενδεικτικά και τη Μαρία Ρουσέα από τη Ζάκυνθο και το έργο της, *Η 12^η Αυγούστου 1953* (Φθινόπωρο 1953) καθώς και τον Παναγή Γαβριελάτο και τον πίνακά του, *Το Ληξούρι μετά τους σεισμούς* (1958).

Στο φωτογραφικό Αρχείο του Κοργιαλενείου Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου σώζονται πολλές φωτογραφίες των προσεισμικών πόλεων Αργοστολίου και Ληξουρίου, των ερειπίων τους μετά τους σεισμούς καθώς και φωτογραφίες από την ανοικοδόμηση. Πολλές από αυτές εκτίθενται και μπορεί ο κάθε επισκέπτης να τις παρατηρήσει και να κατανοήσει το μέγεθος της καταστροφής και την απώλεια της ιστορικής φυσιογνωμίας του τόπου μας, αλλά και να προσμετρήσει τον άθλο των κατοίκων του νησιού να ξαναστήσουν τις εστίες τους, τις πολιτείες και τα χωριά τους.

Η Έφορος

Δώρα Μαρκάτου